

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po postu za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 10. velicega travna 1864.

List 14.

Pogovori od spovedi.

Spisuje M. Smolej.

(Dalje.)

Ravno to velja pa tudi vašim besedam, g. uradnik, ki ugovarjate, da Kristus le splošno od odpusjenja govori in posebne spovedi z besedico ne omeni, ali zapoveduje, ktera se toraj s sv. pismom po vaših mislih tudi nikakor zagovarjati ne more. Kajti kakor gosp. zdravniku, tako tudi vam že sama pamet in primera vaše službe in stanu vaš ugovor zaverne in vniči. Zakaj kakor vi v sodnji hiši, tako je tudi duhoven v spovednici sodnik. Dvojna oblast mu je podeljena, odpušati namreč in zadrževati. Zatoženec je grešnik, ki je po meri svojega zadolženja večji ali manji kazni ali pokore vreden. Kakor toraj vam nikakor ne zadosti, da veste, ta ali uni človek, ki se vam v sodbo izroči, je hudodelnik, temuč njega in zraven tudi še priče natanko in na drobno tudi po okolishinah hudodelstva sprašujete in si tudi zvediti in spoznati prizadevate nagibe, značaj, poprejšnje življenje, obnašanje itd. — Vse to, kaj ne? le zato, da vam je potem mogoče pravično in po postavi soditi in hudodelstvu primerno kazen odmeriti. Kakor toraj vi nikakor ne morete svoji dolžnosti, postavi in pravici brez posebnega, natančnega izpraševanja zadostiti, ravno tako malo, glejte, more zadostiti spovednik v duhovni sodnji dvojni sebi podeljeni oblasti, odmeriti primerno kazen in pravično razsoditi, ali je grešnik odveze vreden ali ne, ko bi se on sam svojih grehov na drobno ne obtožil, svojega zadolženja in dušnega stanja ne razodel, in to toliko manj, ker pri spovedi nimamo prič, kakor jih vi imate in se nanje pri razsodbi opirati smete, ako tudi sam hudodelnik taji. In ker se ravno tako malo hudodelnik kakor grešnik oprostnja in odpusjanja že s tem vrednega stori, ako se prvi sam sodnji izroči in drugi k spovedi pride, bi bila gotovo velika krivica, smešno in nespametno, ako bi vi brez vsega spraševanja zatožencem, kakor bi bili ravno pri volji in bi se vam zdelo, enemu n. pr. rekli: ti si kriv spoznan in obsojen za 5 let v ječo, ti za 2 mesca, in tretjemu: ti si nedolžen spoznan in oprostjen; ravno tako tudi pri spovedniku, ako bi brez posebnega obtoženja samovoljno, kar po naključbi, enemu hotel grehe odpustiti, drugemu pa zadržati, temu odvezo podeliti, unemu pa ne. — Jasno je torej, kakor beli dan, in zdravi pameti še tako priprostelega človeka umevno, da ni bilo nikakor potrebno, da bi bil Kristus posebej od posebne spovedi govoril in jo zapovedoval, ravno zavoljo tega, ker se sodnja oblast aposteljnem in njih naslednikom podeljena, ravno, ker je dvojna

in ena drugi ravno nasproti, brez posebne spovedi nikakor misliti ne more, in bi bile Njegove besede, pri sv. Janezu tako slovesno izgovorjene, popolnoma brez pametnega pomena, in kakor pravici, tako tudi zdravi pameti naravnost nasproti. Reči pa, da je Kristus, on večna modrost in resnica, z omenjenimi besedami svojim namestnikom takošno naključno oblast podeliti hotel, bi bilo v resnici bogokletstvo! —

Mislím, da temu izpeljevanju in dokazu ne bote poskušali še kaj ugovarjati, vendar pa, da bote popolnoma zadovoljni, tudi vam, kakor g. zdravniku, napeljem še besede nekega družega slavnega učenika, sv. Janeza Zlatoustá (\dagger 407) (Krizostoma), ki tudi za vaš ugovor, kakor nalaš prelepo in jasno govori. „Slabotne stvari,“ ves začuden zakliče, slabotne stvari, bivajoče na ti zemlji, so poklicane delit Božje reči, in so prejele oblast, ki jo Bog ni angelom in ne velikim angelom podelil! Zakaj tem ni rečeno: Vse kar koli bote na zemlji zavezali, bo tudi v nebesih zavezano, in vse karkoli bote odvezali na zemlji, bo odvezano tudi v nebesih. Poglavarji sveta imajo le oblast čez telo, tukej pa gré za duhovne vezi, ki segajo celo v nebesa. Sodbo, ki jo duhoven tukaj stori, poterdí Gospod Bog sam v nebesih. Svojo lastno oblast je On svojim služabnikom podelil, ko je rekel: Katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani. Katera oblast je večji memo te? Vso sodbo je Oče Sinu izročil, in Sin jo je spet duhovnim podelil.“ (S. Chrysost. de Sacerdotio lib. III c. 5.) In na drugem kraji: ... „oni (grešniki) naj se nikar ne sramujejo spovedati se svojih grehov... „ker bo ta, ki ga je sram človeku svoje grehe razodeti, pa se ne sramuje, pred Božjim obličjem jih storiti, ki se noče spovedati ne pokore storiti, o tistem strašnem dnevu sodbe s sramoto obložen ne samo v pričó ene ali dveh oseb, ampak v obličju vesoljnega sveta.“ (Hom. de mul. Samarit.) —

Tako, glejte, govorita dva, bi rekel, naj slavniši učenika katoliške cerkve. Ali sta mar, vprašam, ona dva kaj drugega brala v sv. pismu, kakor beremo zdaj mi, in le z besedico omenjeno našla posebno spoved v njem? In vendar, kako čudno jasno in umevno razlagata in obračata besede pri ss. Matevžu in Janezu na posebno, katoliško spoved! Si bote mar vi obilniši razsvitljenje, večji učenost in pravicoljubnost pripisovati prederznili, kakor pa sta v tih čednostih slovela una sveta moza? Bote si li terditi zaupali, da je vam in novoverskim učenikom zdaj po preteklih 18sto letih bolj znan, umeven in razkrit nauk in izročilo aposteljnó, kakor njima, ki sta živela apo-

stoljskim časom tako blizo, ki sta velika svetnika v nebesih, luč in slava Jezusove cerkve na zemlji?! —

Ni mi potreba k temu še kaj pristavljati; le eno zeljo si prederzno še izreči: Nasprotniki katoliške spovedi, ki pogosto le iz gole nevednosti slepo in nepremišljeno ponavljajo, kar drugo svojeglavno terditi slišijo ali berejo, naj bi pač te kratke besede in vprašanja si zapomnili in brezstrastno saj nekoliko premislili, gotovo bi se jim saj nekoliko začelo svitati in daniti, in morebiti jih tudi dvomi obhajati, ali vendar mar niso ogoljufani in prikrateni za predragi biser katoliške posebne spovedi, za neprecenljivo tolažbo, mir in veselje, ki ga ona deli vernim! —

Uradnik. Tu ste nam v resnici celo pridigo naredili, in reči moram, da se vaše besede res obilno zaljivo glasijo za nas.

Pastor. Gotovo, kajti gospod duhovni sodijo in govorijo, kakor bi s svojo posebno spovedjo res že imeli nebesa in zveličanje v posestvu: mi pa bi popolnoma nevedni in nespametni tavali v temi!

Duhovni pomočnik. Nikakor ne, častiti gospodje! zaliti s svojimi besedami gotovo nikogar ne mislim. Mi nikogar soditi nečemo in tudi ne smemo, temu se pri tem le vezemo na nauk sv. pisma in sv. cerkve. Tudi nikakor ne rečem, da bi govorili nespametno, marveč poterdim, kakor sim že opomnil, da doslednje res drugači govoriti ne morete, in ravno iz tega, kar sim govoril, je prav lahko razvediti in spoznati, zakaj se vi in naši cerkvi nasprotni učeniki tako krepko branite vsake duhovnim čez verne jim podeljene sodnje oblasti. Zakaj pri vaši sedanjih spovedi res nimate nobene take oblasti, za vas le polovica Jezusovih besed pri sv. Janezu velja, vi morete — po vaši misli — le odpustati, in pa vsim brez razločka in ovare: komu grehe tudi zadržati priloznosti in oblasti nimate nikdar. Priprosti, pravi mali Lutrov katekizem, naj se spovedniku obtožijo grehov, ki so jim znani; pa vprašam, g. pastor, kje je še najti kak priprosti, ki bi to storil? Ali kje je celo kak omikan, ki bi se še za spoved oglašil in se hotel grehov obtožiti, kolikor jih ve? — Ali pa, morebiti imajo pri vas omikani in imenitni v ti zadevi sprednosti in privilegije, ki jih priprosti nimajo? Poskusite in potrudite se, g. pastor, opirajte se na simboliške bukve in na Lutrov mali katekizem, posebno spoved spet vpeljati, tako, da se imajo ne samo priprosti, ampak tudi imenitni — kajti pri spovedi ni razločka, tu smo vsi kristjani ubogi grešniki — sploh vsi brez razločka in izjeme, grehov obtožiti, kolikor jih vejo: gotovo, vsi se vam bodo uperli, vas starokopitneza imenovali, in se vzdignili zoper vas, in razpertija bo v lastni duhovni.

(Dalje nasled.)

Božja volja naj se zgodi!

Pri p o v e d k a.

(Spisal Andrej Makarović.)

Marsiktere kapljice veselja deli usmiljeni Oče nebeški dolini solz in joka, da naj bi se včasih naše ramena težkih krizev odpočile. Večjega veselja pa menda ni kje najti, kakor veselje nedolžnih sere, — pa tudi veselje, ki ga imajo dobre matere z nedolžnimi otroci. Ali kolikrat se skali tudi to veselje, ker na svetu nič ni stanovitega. Kakor tat se blede smert pritepe v hišo, izterga cvetečega dečka materi iz naročja in položi ga v černo zemljo červom v jed. Proč je veselje, žalovanje in otožnost kraljujete zdaj na maternem obrazu. Ojster meč prebada njeno sere, ko sliši pribivati pokrov na rako lastnega sina, ki

ga je s toliko skerbjo in marljivostjo redila. Kaj takega se da le čutiti, ne pa popisati. Se vé, kjer je živa vera, tamkej zavednost: zdaj imam angejčka v nebesih — žalost o smerti malih otročičev staršem močno hladi. —

Izgled naj vam povem, ljubi bravci, od matere, ki je svojega sinka neizmerno ljubila, bolj kot svoje lastno življenje. Njono sladko veselje je bil pogled na nedolžnega angelskega otročiča. Večkrat se je okó na njegovem obrazu paslo. „O kako si ti srečen!“ si je mislila, „ker si tako nedolžen, tako ljub svojemu Stvarniku, podoben mlademu Jezusku!“ — Toda to veselje je bilo le prekratko. Huda bolezen se ga loti in že v malo tednih ga neusmiljeni smerti izroči. Blede lica in oči zaperte ima fantek, nekdanj tako prijazne. Med cveticami leži mrtvo truplice na odru, belo kakor vosek. Prav kakor na sméh derži blede ustnice, pozná se mu na obrazu, da se zdaj njegova mlada dušica z angelji vred raduje v lepem raju. Mati pa ne misli na njegovo srečo; zraven njega sedi, si pokriva obraz z dlane, joka in tarna. Pa to je vse zastonj, otrok se ne gane, ne odpre očesic, da bi mater pogledal in njeno bolno sere ozdravil. Šteje se mati med naj nesrečnejše med ženami; in gorje! — morebiti toži celo Božjo previdnost in modrost neskončno. Da bi merlička več ne gledala, beži kakor zbegana od ondod, tava v cerkev; tam si hoče po blaženi Devici otroka nazaj izprositi. Poklekne pred oltar Marije žalostne in začne to-le moliti: „O Marija! Mati premila, prosi svojega Sina, naj mi dete k življenju obudi, sej veš, da mi brez njega živeti ne bo. Oh, prosi, prosi ti za-me pri Bogu; prosi ti, ki nikogar ne zapustiš, kdor k tebi pribeži!“ Tako je molila; ni pa rekla: Tvoja volja naj se zgodi! Nič ni pomislila, če je to tudi Bogu dopadljivo in nji in otročiču koristno ali ne, kar ga prosi. In glej! zdi se ji, da je Marija njene goreče prošnje uslišala. Lahko — lahko ji je pri sereu. Trudna in omamljena na mestu zadremlje. V sanu vidi sinčika oživeti in z odra vstajati; vidi kako ji ljubljencek ročice nasproti moli. O veselje! s sladko radostjo ga mati zopet v naročje vzame, ga poljubuje in k sereu pritiska, samega veselja gorke solze preliva.

Pa kakor san, tako dirja leto za letom naprej in se nikdar ustaviti ne dá. Otrok materi iz naročja hitro odraste. V šolo ga pošlje in — se vé, da le v sanjah — ga vidi, kako se v mestu pametno in lepo obnaša, da ga je vse veselo, vsim pajdašem je spodbudiven zgled. Toda na svetu je vse spremenljivo, in človek, posebno pa mladeneč, je bolj k slabemu kakor pa k dobremu oagnjen, lahko se dá zapeljati, da zgubi modrost, pamet, zapravi nedolžnost, poštenost, imetje in zdravje. Srečen je šolski mladeneč, kateri se ne pogrezne v brezno pregréh med tolikanj skušnjavami. Blagor mu! kateri čez to viharno morje preplove s celim čolnom. Tako je tudi naš mladeneč zabredel v slabe tovaršije in hitro zašel na krive pota. Poprej bivši ljubljencek vsih dobrih, je zdaj od učiteljev in poštenih tovaršev zaničevan. Svarjenja in prošnje, da bi ga od hudega odvernili, so bile le bob v steno. Mati še nič ne vé, kako spačen je njen sin. Gre pa k šolskemu vodju poprašat, kako se uči in obnaša. Mislila je, da slišala bode veliko pohvalo, ker je tako izvrstnega sina izredila. Vodja pa jo milovaje tako nagovori: „Nesrečna mati! toliko let že je vaš sin tukaj pri nas, in nikdar se niste še zmenili za njega. Mislili ste — ne mara, da je še vedno taki kakor je v začetku bil? Pa zdaj, ravno zdaj ste prišli, da na enkrat vso svojo nesrečo zaslišite nepripravljeni! Vedite tedaj, da vaš sin, nekdanja lepota našega vstava, je ravno danes po postavi odverzen, ne smé več hoditi v naše šole, ker slabo in nesramno se obnaša. Nekdanj je bil cvet naše mladine, zdaj pa je grintava ovca med jagnjeti. Iztrebiti smo ga mogli, da jih nam ne okuži.“ Silna žalost in obup pretresa mater, ko je slišala tako hudo prehudo sporočilo. O kako se ji inako dela in tema se ji mota pred očmi ko sina iz mesta domú

pelje! Kara gredoč razuzdanca in lepo ga prosi, naj se vendar poboljša, ko že ne more več popraviti tega, kar je dozdaj hudega storil. Materne besede so šle od serca in so tudi v serce segle. Zgubljeni sin premišljuje materno ljubezen od nekdanj in njeno zdanje užaljenje, ter ji ves skesan obljubi, da od te dobe bo vse drugači živel. Pravi, da pojde v daljnje mesto študirat; tam ga ne bo nihče poznal, ne bodo več s perstom za njim kazali, in tam da ji bo še veliko veselje napravil; samega sebe pa osrečil. S tacimi besedami je mater nekoliko potolažil. Al, sklepe in obljube delati je kaj lahka reč, toda spolnovati jih, to je težko. In, če se kdaj pregovor spolnuje: „Pijanec se spreoberne, kader se v jamo zverne,“ spolnil se je tukaj na tanko.

Tomaž, kakor mu je bilo ime, je pa na ptujem hitro pozabil na materno solze in prošnje, prelomil je brezvestno vse, kar je obetal in sklepal. Zamrežili so ga zopet lažnjivi prijatli, in v njih družbi je zopet na krivo pot zabredel. Po kerčmah in plesiših se je klatil, prav nečedno je živel. V gledišču si ga lahko vsaki dan našel, v šoli po redkem. Mati njegova je to kmali zvedila in vnovič ga svarila; pa zastoj! Serce je bilo že preveč popačeno, maternim solzam se je hudobnež celo posmehoval. Mati, od otroške ljubezni oslepljena mu pa vendar še denarjev pošilja. On pa je zmiraj huje delal, in jo z igro in pijančevanjem sčasoma celo na beraško palico pripravil. Iz šole izgnan si je mogel potlej sam živeža iskati in denarjev za igro in pijačo. Kaj mu je bilo pa početi, ker ni družega znal delati kakor po kerčmah posedati in igranje popivati. Tako zabrede, kdor maternih ukov ne posluša in Boga pozabi. Duh hudobije in skušnjav, ki nikdar ne praznuje, dobro v svojih sluzabnikom pomagati, da jih v svoje zanjke vlovi. Pokazal je tudi našemu Tomažu bogatega skopuha, in ga po umazani vesti dražil, naj ga okrade, kajti njegovo zlato ga bo za lep čas z vinom preskerbelo.

O polnoči, ko vse mirno počiva, se skupuh podá svoje zlate preštevat, mladeneč pa pod oknom nanj preži s tolovajskimi naklepi. Strastno ogleduje starec plesnjeve tolarje in se z njimi pogovarja: Oj denarci moji, kako lepi ste vendar! Bolj vas ljubim, kakor samega sebe. Le tukej počivajte, in če vas bo hotel kdo odnesti, le hitro se oglasite. Moj sin se bo kaj veselil, ko vas bo v taki množici zagledal, kadar jest umerjem.“ Pri tej priči skoči tat nanj in zamolklo mu reče: „Revez ti! ta ljubezen tvoja ni nikakor prava; tvoj mamon želi rešen biti iz žalostne zapertije. Jest sem živa hudoba; denarje sem ti posodil, dušo tvojo si mi dal za obresti, zdaj sem pa še po glavnicu prišel. Vstrelim te pri tej priči s samokresom, ako mi ne pustiš vsaj toliko denarjev vzeti, kolikor jih morem nesti!“ Strahú se trese skopec pri tako nagli prikazni, v denarje stermeč omedli in na tla pade. Ropar se pa brez skerbí čez odperto skrinjo pripogne in si z denarji žcepe napolnuje, da se mu skorej pod njih težo tergajo. Toda omedlevšega zdrami znano rožljanje njegovega malika, zavé se in skoči nad razbojnika, da bi ga odgnal. Začneta se pretepati in hud boj se uname med njima. Med rovanjem se Tomažu samokres sproži, skopca ravno v persi zadene in na tla verže, kjer se valja v lastni kervi. Za vse to se ropar še zmeni ne, temuč spet se k denarjem spravi, kakor da bi jih hotel z očmi žreti. Al strel je bil ljudi zbudil, čuvaji prihité gledat, kaj da se godi o tako pozni uri. Umirajoči jim le s perstom še morivca pokaže, ter za vselej zameži. Sel je ravno ta hip pred pravičnega Sodnika; od tolikega denara ni še vinarja seboj vzel. Morivca odpeljejo naravnost v jetnišnico in ga sodnii izročé. Že v malo dnevih ga vlečejo k vislicam, in ko na vislici mertev obvisi, zaženejo neštetilni gledavci velik hrup ga milovaje.

Pri tem dušnem igrokazu se mati v cerkvi zbudi. To je bil konec njenih sanj. Zdaj pa nikoli ni mogla Boga prehvaliti, da vse to ni bilo res. Spameti se, verne se

domú in močno se sramuje, da je poprej tolikanj tarnala in mermrljala zoper neizmerno modrost Božjo. Terdno je sklenila od zdaj naprej nikdar več zoper Božjo previdnost ne tožiti in vse težave in križe iz Božje roke vdano in radovoljno sprejemati. Premišljevala je, kako nespametne reči je Boga prosila, otroka pa zdaj srečnega štela, da je mlad umrl ter ni prišel na vislice v njeno sramoto in v svojo nesrečo.

Iz te pripovedke naj se vse matere učé, kako neumno in grešno je toliko tarnati in žalovati, če jim smert kacega otroka iz te solzne doline odpelje v ono deželo vekomaj srečno in veselo. O naj bi le pomislile, da nedolžnih je nebeško kraljestvo, da si otroci, kakor pravijo, prav za prav nebesa ukradejo, da za-nje tam pred Božjim tronom molijo, Bogu trojno slavo noč in dan prepevaje. Odraseni se moramo vse žive dni truditi in boriti, da si nebesa pridobimo; otrokom pa nič truda treba ni. Tedaj po pravici pravimo, da otroci nebesa ukradejo. Le sam Bog vé, kam bi utegnili zabresti mnogi otrociči, ako bi jih Bog dalje ziveti pustil. Kar Bog stori, vse prav stori. —

Bila je neka mati, ki je imela obilo otrok. Pa nikdar ni bila tako srečna, da bi ktereга odgojila, temuč vse ji je nemila smert majhne pobrala. Vselej, kadar ji je kako dete umerlo, je napravila v svoji hiši veliko veselico in je vse znance in sosede na pojedino povabila. Se vé, da zato so jo nekteri za brezumno, drugi za brezbožno pikali, zopet drugi so ji očitali, da nima materinskega serca, da je slabši od divje zveri, ki vendar žaluje, če ji mladici poginejo; ona se pa kakor nora veseli, kadar ji otrok umerje. Taki govori so ji, se vé da, tudi na uho prišli, pa ona ni zato kar nič marala. Odgovarjala je: „Krivo me sodite, dragi soscdje! Tudi jest imam serce zmožno veselja in žalosti, kakor ga imate vi; pa jest se ne dam žalosti premagati, kakor vi, ker vem, da nič se ne zgodi brez svete volje Božje. Kadar me zadene nadloga, ko mi umerje otrok, tedaj zaupljivo zdihnem: „Tvoja sveta volja, o Bog, naj se zgodi! Bog je dal, Bog je vzel; hvaljeno bodi njegovo sveto ime!“ Pri tacih premišljevanjih se mi serce napolnuje, žalost zgine in veselje nastopi. Ali me zdaj umete, zakaj sem vedno vesela? Verh tega, če mi otrok umerje, kaj bi se ne veselila, če pomislim, da sem Bogú angeljčka poslala, ki bi si bil morebiti pekel zaslužil, ko bi bil dalje živel in do-rastel. Tako pa se mi ni treba nikdar bati za njegovo zveličanje, ni se mi treba bati odgovora za njegovo dušo. Svojo dušo bi bila móгла morebiti za njegovo zastaviti; zdaj pa on moli za-me tam gori pri Bogu.“ Tako je mati večkrat besedovala in sosedje so precudovali njeno modrost, in veliko lepega so se naučili od priproste žene, ktero so poprej za nespametno imeli. Srečna žena, ki ima toliko veliko serčnosti, srečen človek ki ima tako zaupanje na Boga! Kakor skala v sredi razdraženega morja, tako stoji terdno med viharji sedanjega življenja. Da so mu brezštevilne nadloge obraz razorale, da so mu zopernosti lasce ubelile, on vendar mirno jadra naprej, dokler svojega cilja ne doseže, dokler mu krono nebeške ne podelijo. Božja volja naj se zgodi, je prislovica modrih ljudi!

Romanje na Tersat.

(Dalje.)

Iz Božjega hrama se po prostornem in oglaštanem samostanskem vertu podamo na njegovo teme ali lepovid. Resnično, neizrečeno lep videm! Na znožju se razširuje reško morje, tako mirnogladko kot olje v stekleni svetilnici; proti severju v mičnem polokrožji pobožna Liburnija, proti izhodu dolg red prijetnih vinogradov, in dalje gojzdi hrabre hervaske dežele; proti jugu sterme gore krajisnih junaških rodovin in v sinji daljavnosti Dalmacija, mati močnih vin; proti zahodu pa verla deteljica kvarnerskih otokov: Raven in rodoviten Kerk s svojo rajsko Baško; kamniten

Cres s svojimi važnimi ovčarijami in s kratkim osorskim mostom, nad katerim so l. 1859 Francozi svojo serčno jezo ohladili, in pa gibčni Lošin ali Lušin (lukšin = statio navalis, portuensis, portus) s svojim živim terštvom. Resnično verla deteljica! ki nam prav tako v dragim spominu ostane, kot njeno verno ljudstvo in pa tista slovanska mamica v Orlecu, ki je mesca julija 1853 trém popotnikom z vso priljudnostjo naprot prišla, in dokler počivajo, je prstovoljno njih konje nasitila in napojila, in jim še čez zobasti kras varno pot pokazala, in ko ji za njen trud spodobno darilce ponudijo, ga ne vzemši prijazno zaverne: „Za Boga! toga ne: Gospodin Bog bude jur sve poplatio.“ V serce ganjeni jahajo dalje in si mislijo: „Pač res, de se dostipot v slabi lupini nar lepši biser najde.“ Omenimo še, de smo na Tersatu se sošli z nekim starim znancom, namreč z gospod čreškim župnikom, pa tako je nas in njega v desetih letih časni zob oglodal, de sva se komej spoznala; toliko veči radost sva pa po spoznanji občutila, ter si vsak svoje osebe pripovedovala.

Zapustimo vert, in č. o. noviški vodja nam ljubav skaze ter nas spremi v nekdanji frangipanski in sedanji nugentski (nuzanski) tabor. Njegova severna veličanska razvalina, se več, je nenaseljena, južna stran pa tako popravljena, de se v njej prebiva. Moremo pa reči, če se nam je prej na samostanskem lepovidu serce razveselilo pri nenadnem razgledu na vse kraje, je pa pogled s taborja, posebno v navpični prepad proti reškemu izviru, tako grozno napadljiv, de se človeku vale v glavi zaverti in de brez zvedenega vodnika segotovo v globino bi prekuenil. Kakor smo omenili, je bil ta gizdavi grad kdaj lastnina frangipanske rodovine, ki je dospela iz Laškega na kerške (veljanske) otoke, na Hervaško, na Oggersko in v Dalmacijo. Plemeniti pridevek „Frangipan“ ali „Kruholom“ si je neki njen ded pridobil s svojo darljivostjo do ubogih. Bili so pa Frangipani večidel nemirni in pa posebno Avstrii in Nemčiji malo vdani in nekteri izmed njih prav za prav protivni mozje. Tako je neki Frangipan l. 1246 v bitvi blizu dunaj-kega Novomesta zahodel zadnjega vojvoda avstrijsko-babenberske korenine, Friderika II, ali Hrabrega. Drugi Frangipan je izdal l. 1268 v Neapelnu nesrečnega hohensavstiskega cesarjeviča Konradina, če so ga prav Hohensavstvi z mnogimi dobrotami obdarovali, in pa njegovega prijatla, cvetočega vojvodica badensko-avstrijskega Friderika, njenemu ljutemu protivniku anžuvskemu Karolu, ki je na to oba junaška mladenca v Neapelnu ukazal očitno ob glavo djati. — Vedenje Kristofa frangipanskega grofa proti cesarju Ferdinandu I smo prej pri Novemgradu omenili in dalo bi se še veliko pisati. Pa opustivši žalostne dogobe recemo se to, de nahajamo nekatere ude omenjene rodovine, ki se niso le samo prav junaško s turki bojevali, temuc tudi v teh bitvah v brambi svete vere in domovine slavno smert najšli. Zraven tega so pa tudi bili nekteri posebni dobrotniki terzaški cerkvi Matere Božje in tudi ondajšnjemu redu sv. Franciška, kakor Nikolaj frangipanski grof, dalmatinski, hervaški in slavonski ban, ki je na mestu, kjer je prej v Loreto prenešena kapelica stala, uni prav enako dal sozidati, in pa brata Marin in Jernej Frangipan. (Konec nast.)

Prilika *).

Lepa dolina razprostira se od vzhoda prot zahodu, odmaknjena od mestnega hrupa je več ur dolga, pa tudi primerno široka, in dolinee mnogo od juga in severja se v njo skonča. Se ozreš prot zahodu, vkviško ti kipé v sinji daljavi nebotični snezniki; se obrneš pa in prot vzhodu po-

* Ker se za ohranjenje pravega domačega značaja v razpravah o učnem slovenskem jeziku manjkrat glasi slišijo; torej naslednja izpeljava dobro služi za: „Audiatur et altera pars.“ Vred.

gledaš, smehljá se ti gorica za gorico s tertjem raznoličnim in žlahtnim; in spet, se oziraš v dolini po dolgem in širokem, hitro ugledaš lepo, bistro reko, ki po sredi doline mirno šumljá, ugledaš potoke in studence, ki se vijo po travnikih mično in plodivno; vidiš bogato polje, ki se ziblje v svojem zlatu ko valovje na morju, vidiš pa tudi čez in čez polno vsake verste sadnega drevja; in se ozreš na levo in desno, gori in doli po lepi dolini, nasmehljavajo se ti senčnati gozdi po planem in po hribih, ter te pozdravljajo, zbujeni od hladnega vetrca s prijetnim včjem svojim.

To po zunanjem natvornem licu prelepo dolino kinči pa še nekaj družega, kar značaj kersanski prijetno vtiskuje, pa ji tudi povzdiguje ne malo krasoto njeno. To so belo svitile cerkvé, ki se blišče po planjavi in ob robu na levo in desno, v ravnini in spet bolj visoko po hribih, ter na kviško, gori proti nebu kažejo s svojimi zvoniki spominjaje popotnika na Boga, stvaritelja in začetnika vsih reči, in na neskončno imenitno nalogo človeka, ki naj v šumu, guanju in skerbeh kratkega zemeljskega bivanja ne zabi življenja nejenljivega tamkaj v večnosti.

Prijazne, snažne vasi, vse v senci žlahtno sadnega drevja, in tam in tu posamno stoječe enako osenčene sela, vjemajo se prav primerno z vso tako lepoto, kladva kovške, klopotanje mlinov, kosno zvenenje in sičanje, cepcev pik in pok, vsele pesmi brezskerbne mladosti in žvergolenje krilatih ljubkih ptičič po polju in gojzdu, oživlja okolico vso, in ko se strinjajo s tem življenjem na jutro, o poldne in na večer z visokih stolpov čisti in mili glasi zvonov po daljavi in širjavi okoli, vabijoči prebivavce k molitvi, čuti se človek čudno prevzetega, in zdi se mu, ko da bi Božji duh vel nad dolino.

Ljudje teh krajev so, ko povsod, razne verste, kakor drugod je tudi tu med pšenico več ali manj ljulike; vendar značaj kersanski se tajiti ne dá, temveč prevaguje, in pa tako, da se reči sme in tudi mora, da vlada povsod v svoji milosti in ljubezni živa, delavna vera. Mnogo ljudi o delavnikih pri službi božji, polne cerkve o nedeljah, in pogosto prejemanje sv. zakramentov, kakor tudi trud, ohraniti svetisa v dobrem stanu in jih zaljšati spodobno, večine miroljubno, pravično in pošteno vedenje, in vestno opravljanje vsakdanjih molitev, so tega priča.

Živa, delavna vera zametuje vse, kar je nasprot pravici in resnici pod vodstvom ljubezni kersanske, ravno to pa je, kar med prebivavci te doline še posebno rodoljubje vnema in živi. Narodi so po Božji volji, Božja volja tedaj je, da ko taki živé, in kdor jih v tem njih življenju moti in njih narodske pravice krati, nasprotuje volji Božji, taptá pravico in resnico, ne pozná svete ljubezni in je krivčnik. To vse vejo prebivavci doline naše, in narodni od drugod še nepopačeni značaj — to je, zavednost vsestranska kersanskih resnic — to je, in tudi neutrudena nuja vestnih duhovnov in učiteljev in drugih blagih mož — to je, ki budi in hrani to rodoljubje, operto na kersanstvo, ter izobrazuje in mika na podlagi domači mlado in staro, s tem pa utemeljuje vklad vednega, in kar je čez vse, pravega, pametnega, ker s kersanstvom združenega napredka. *)

Napredvanje to veselo zapazi se povsod, kamor koli se obrneš, bolj ali manj. Kaj pa, da je še vse bolj v začetku, pa začetek vendar je, in sicer vesel in veliko obetaven začetek. To ti spričujejo hiše in druge s hišami združene, pa potrebne, in ravno tako tudi pripravne in primérne posloplja in orodja; to spričuje ti polje, ki kaže precejšen korak naprej v umnem kmetovanju, ti spričujejo gozdi

*) Tukaj smo primorani opomniti resnice, da dostikrat so kateri ravno tako imenovani rodoljubov nar veči pačivci narodnega značaja, so v nekem pomenu arhi-nemškutarji, ki ne dobrega, kar so na tujem vidili, ampak vse hudo, česar so se nalezli, med narod trosijo, o petkih jedó klobase, o praznikih ne hodijo k sv. maši, ne k spovedi e veliki noči, nedolžnosti zaderge stavijo in še marsikaj hudega počenjajo. Tacih nočemo med rodoljube. Vred.

gojzdarsko oskerbovani, ti spričuje noša národna, pa v narodnem duhu po tirjatvi časa prikrojena, ti spričuje jezik, lep, čist in olikan, kakor tudi dolani sami, ki so že zelo izurjeni v branju in pisanju, ki vedno dojemljejo v potrebnih vednostih, ki bero časnike, pisane v domačem jeziku, in in se vedejo in obnašajo ne zarobljeno in gorjarsko, temveč prijazno, lepo in pristojno. Sploh pa veje nad celo dolino nepopačeni domači narodni značaj, in ko bi predniki teh dolanov vstali, in bi zagledali domovino zemljsko svojo, in bi vidili in slišali mlajši svoje, začudili bi se nad vsem, kar bi vidili in slišali, pa serčno zadovoljni in veseli bi spoznali te kraje vse ko svojo nekdanjo domačijo, sicer zboljšano in olepšano, vendar pa nepoptujčeno in narodno.

V ti lepi in prijetni dolini živeli so prebivalci njeni več časa srečni, v miru, in veseli; pogrešalo sicer se tudi med njimi ni vsakdanjih skerbi in nadlog; kje je pač kaki kraj na zemlji, da bi jih več ali manj ne bilo? Pa vedili so dolani in vedó, da je človek Adamova kri, tedaj z znamenjem odpada, s popačeno, s pokvarjeno natvoro zaznamvan, in da si je tudi v zadostivno-spravni daritvi na Golgoti ko človek z Bogom spravljen, vendar ko stvar posamna in z voljo prosto se le v stan povzdignjen, da more obračati to spravo sebi samovoljno v prid, potemtakem voljno nositi težavno stran zemljskega bivanja ko nasledek ostali in ne odpravljeni, izhajoči sam po sebi iz prekletstva zemlje in iz spačenosti človeške; pa tudi trenutka življenja ne ponemari, temveč trudi se z opiranjem na spravo z Bogom, in s pomočjo moči iz te sprave izvirajočin, pridobiti si nazaj vtopljenost gospodarstva duše, z njim pa podvreči si telo in njegove strasti in slasti pod dušno gospodstvo, in s tem poslednjič zmago čez popačenost človeško, ali nekako povernjenje nazaj v presrečni prvotni, nerazkaljeni stan, ki povzdigne človeka in ga ohrani na verhuncu tistem, na katerem se mu zasviti in ga objame odločeni čas za zmeraj — večnost rajska. To vse vedó dolani naši, zato prenašajo sedanje britkosti navadno ko pravi modrijani kersanski, in ne tratijo časa s praznimi, nečimernimi in puhlimi rečmi, temveč trudijo se vsak na svojem mestu, vsak po svoji zmožnosti, vendar pa v lepi vzajemnosti, po časnem in večnem pravem blagru. Zato so pa tudi zvesti v spolnovanju svojih dolžnost, so veseli in radovoljni, pa tudi prizadevajoči po pametni, pravi, resnični omiki; kajti napredvanje v dobrem na vse strani je pospeševanje prot verhuncu popolnosti.

Srečne te razmere pa, kakor se je kazalo, pa tudi le kazalo, bile so na tem, da bi se bile skalile in zmedle; vendar zdrava pamet in moški narodni, nepopačeni značaj obvarvala sta dolino take nesreče. (Konec nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Letošnja razstava cerkvenih naprav je bila naj lepsi in naj bogatejši izmed dosedanjih. Kdor koli je prišel gledat, se ni mogel ločiti in ne prehvaliti lepote, ki so bile na ogledu, vse v cerkvenem duhu in iz lepe in dobre robe, vezenja in druge izdelave skorej brez izločka vse iz umetnih in pridnih gospodičnih in gospejskih rok. Ta lepa gorečnost se ne da prehvaliti. Otročje ročice, kakor tudi mladinske in póstarne so delale po cele mesece z enakim veseljem za presveto Rešnje Telo in Njegovo čast. Slava jim! Očitno je, da bratovšina pod modrim, čverstim in znajdenim vodstvom gosp. vodja dr. Paukerja in s pomočjo toliko vnetih gospá in gospodičin prečudno lepo napredva. Cerkevne obleke v velikem številu se že razpošiljajo na vse strani in razveseljeno bo zopet še več cerkev in duhovnij kakor druge leta. Bolj natanko drugo pot.

Z Dunaja smo 1. t. m. dobili te-le verstice. — Preblagi gospod! Te verstice dobite z Dunaja, kjer ostanem še do četrtega. Ker se ravno eden g. pravnikov na pot v Ljubljano odpravlja, ga naprosim, da naj mi to pisemce

odnese; kaj več Vam pa bodem pisal, preden od tukaj odidem. V gornji Avstriji sem dobil zopet izvrstnega duhovna, kateri se je že več let pripravljaj za misijonstvo. Moja nar večja skerb je zdaj za popotnino; morebiti, da se kaj duhovnov dobim.

Gosp. Pirc so že v svoji domačiji, drugi pridejo jutri v novi Jork in v petih dneh do št. Pavla. V sredo pričakujem od Vas odgovora pod naslovom: Alois Plut, Missionscandidat, abz. im Jesuitencollegium zu Wien. Z Bogom. Vam vdani

Alojzi Plut.

Z Dunaja, 5. majnika piše gosp. misijonar Al. Plut. — Preblagi gospod! Za pojasnenje mojega v „Zgodnji Danici“ natisnjenega lističa naj Vam povem to-le: Popotniki vsi, ako Bog da, so že dva dni v novem Jorku, in še dva dni, pa bodo v št. Pavlu. Podali so se na morje, hvala Bogu! z vsm preskerbljeni pod vodstvom gosp. Buh-a. Samo jest sem ostal zavoljo samih Paderborčanov, in pa da je zamogel tudi novi bogoslovec iz Gradca z njimi iti. Paderborčanov je 10, v Freiburgu 1 bogoslovec in v Brandu 1 duhoven, pa jest, tedaj vsih ravno 13.

Zdaj moram tu na Dunaju zlati čas gubiti, ker pričakujem iz Paderborna pisma, tudi iz Freiburga in od duhovna (od duh. sem ga že dobil). Slišal sem, da bi se utegnulo še nekaj duhovnov oglasiti. Dan na dan me bolj skerbi zavolj denara za toliko oséb. Morebiti, da dobim iz Pariza 2000, in to okolo 20. maja. Sicer le tam pa tam nagovorim za pomoč, pa trud je skoro zastoj; povsod mi kažejo na družbe za misijonstva. Preterda je moja naloga, ali darujem vse Bogu, od kterega pomoči pričakujem in in sem vesel, da zamorem kaj za njegovo čast terpeti. Zavoljo J. (dijaka, ki želi v misijon) samo to, da je Leopoldova družba prepovedala še kaj za ta misijon prositi, ker pravi, da je že preveč dala, in ne da vinarja več. Ali ako bode kaj upanja na drugi način, bodem Vam kmali sporočil. — Okolnosti so naključile, da moram še do ponedeljek-jutra tu ostati; samo to mi je težko, ker moram dobre ljudi tako nadlegovati. Prosim tedaj, pošljite mi mile darove že na Dunaj.

Zdaj samo še ne vem, katero pot bi nastopil, da bi do dvajsetega že do Paderborna prišel, ker po železnici preveč stoji. Ako Bog da, 6. junija pojdem v Bremen na morje. Poprej pa Vam pošljem ves vspeh in poštev za Zgodnjo Danico; pisal pa bodem tudi še pota. Z Bogom!

Na Dunaji, 2. maja. — k. — Mnogo reči se je že zgodilo in spremenilo, kar nisem pisal Danici, daravno je tega še le malo tednov. Posebno politikarji so imeli dosti gradiva za dolge in široke sastavke, sej se povsod z neznanško silo verti vreteno najnovjeje zgodovine. Da se na severju še zmirom bojujejo, to je znano, veste tudi, da ste padle med drugimi že dve močne terdnjavi. Kaj se je pred kratkim versilo pri Adriji, čuli ste še bolj ko tukaj, ker ste bliže Miramara. Bog daj srečo mlademu mehikanskemu caru, ki ga je v daljno deželo gnala pogumnost, osrečevat nepoznanega naroda. Ali večí šum kot vse omenjeno je delal po britanski zemlji čudni junak Garibaldi. Po pravici se čudi marsikdo, da mora ves angleski narod tako znoreti. — Toda pišem vam z Dunaja in od tukaj bi vam pred vsim mógel prinesti novic. Tudi tukaj je vsaki dan kaj važnega, toda ako premišljam, kaj bi razveselilo bravec „Zgodnje Danice“, težko me stane dobiti prijetnega blaga. Kaj bi vam pravil, da je zdaj ta, zdaj uni samomorivec skočil v Donovo, da je danes nekdo po neposteno prišel na boben, da so včeraj tu pokradli, tam poropali itd., ker tacih žalostnih primerljejev se nikjer ne manjka, kjer pa je toliko ljudstva vsake baže skupaj kakor tukaj, tam je tudi naj več nemilih prikazni. Omenim pa naj še, dasi je že „post festum“, da so bile procesije veliko sabato pri dunajskih farah prav veličastne in slovesne, ravno tako tudi procesija na dan sv. Marka in danes so se pričeli sprevodi križevega tedna. Lep in gniljiv je bil pogreb nadvojvodinje Hildegarde, katero so vsi, ki so jo poznali, jako

čislali in ljubili. — Samo po sebi se vé, da se tudi tukaj obhajajo Šmarnice, posebno slovesne so v jezuiški cerkvi in obilno ljudstva prihaja k lepi slovesnosti. —

Konečno še nekoliko o novih ameriškanskih misijonarjih. Naznanila je bila Danica, kdaj je z g. Pircem odrinila truma slovenskih mladenčev skozi Dunaj proti daljnim deželam. Bili so nekaj dni na Dunaji, potem so 21. sušca odrinili proti Solnogradu in dalje skozi Bavarsko proti Francoski. 10. aprila so odrinili iz Havra na brod pod vodstvom gospoda Buha, gospod Pire pa že 4., kakor je znano iz zadnjega dopisa gosp. Pluta. Le-ta gospod pa je vernil se proti Nemski, in je te dni zopet na Dunaji. Ako bi morebiti zadnje pismo komu ne bilo dosti jasno, naj še dostavim, da vsi drugi Slovenci bojo, če bo sreča, 3. ali 4. maja že v novem Jorku, z vsem preskerbljeni, le gospod Plut je ostal tu, da sabo popelje več bogoslovcev z Nemskega, in enega duhovna, zdaj začasnega fajmoštra, ki zna francoški, laški in angleški, pa tudi več slovanskih narečij, dasi rojen Nемец. Za imenovano novo misijonsko družbo nabira gospod Plut milovščino, naj mu tedaj Slovenci še pomorejo, kolikor mogoče. Z Bogom!

Kaj je kej norega po širokem svetu?

Previdni človek vidi v vsih dogodbah roko Gospodovo. Tako tudi v tem, kar se godi na Šlesvik-Holšteinskem in Danskem, kjer je gospodovala neka zoperkatoliška prenapetost, da morebiti na Turškem ne kej hujsi ali pa še taka ne. Neki dunajski list pravi: „Ti pridni Šlesvik-Holšteinci, ki vso Nemčijo napolnjujejo s toliko navdušenostjo, darežljivo serčnostjo in gorečnostjo za prelivanje kervi, so naj večji in naj sramotniši trinogi zoper katoličane in njih Cerkev in jih v tem oziru le samo Švedi še prekosijo. Po vojvodinah živeči katoličanje dozday še tiste verske svobode niso imeli, kakoršne se vdeležujejo med nejeverniki jutrove Azije, po Kini, Japanu in Tibetu. Ze pred 15 leti so katoliški Nemci svojo kri za tesnoserčne Šlesvik-Holšteince prelivali, le-ti pa se sebi v prid niso spoznali za prav, da bi katoličanom le betvico več prostosti dali, kakor poprej. V poštenje danske vlade se mora reči, da je le-ta že na predposlednjem zboru v Itzihovu holšteinskim stanovom nasvetovala postavo, ktera bi barbarsko postavodanje zoper katoličane saj nekoliko zmečila: pa tudi ta mervica v prid kat. Cerkve je bila zaveržena po nemestovavcih une vojvodine! Protestanski Danci so bili bolj kersanskih misel, kakor pa protestanski Holšteinci do katoliških prebivavcev. Na Holšteinskem in Šlesviškem imajo še zdaj katoličane za malikovance in take ljudi, katerih Bog ne daj dotakniti se... Ze v Meklenburg-Severinu se sme katoličanom le na enem samem kraju dežele vsako nedeljo, na nekem drugem le dvakrat na leto domača Božja služba opravljati. Po polabskih vojvodinah (Elbeherzogthümer) pa je še hujsi. — po naj ostrejših postavah je katoliška Božja služba preklicana v eni versti z nekdanjo Božjo službo v katakombah. Šlesvik-Holšteini v katoliškem oziru nima nikakoršne hirarhiške vravnave — le misijon je, kakor v Kini in Tombuktu.“ Avstrija, ki se poganja in vojskuje za svobodo Šlesvik-Holšteincev, bo gotovo tudi vsuznjeno vest osvobodila v teh temnih krajih, katerim ravno zdaj o vojskinem času katoliška ljubezen luč prižiga, ter lahko spregledajo, kdo so katoličani, in kaj da je njih Cerkev.

Italija, pravijo, je med Scilo-bobnom in Karibdo-vojsko, in ne more se deržati v sredi, temuč mora butiti v eno, ali pa pogrezniti se v drugo. Čez milijon vsak dan so veči državni izdajki od prihodkov.

Govori se, da v topicala Kissingen, kjer se je svitla cesarica Elizabeta ozdravila, se utegnejo to leto sniti cesarja avstrijski in rusovski in pruski kralj.

Pooblastenca avstrijski in pruski v Londonu neki nočeta nič slišati o pogaji, dokler so Danci na Alsen-u.

V Insbruku sta čversta moža in katoličana, profesor Greuter in dr. Hasslwanter izvoljena v državni zbor. Katoličanje si delajo iz té volitve veselo upanje, da se bo vendar morebiti v zboru zbral oddelik čverstih katoliških poslancev, ki bo odbijal mahljeje radikalne in Cerkvi sovražne stranke. Neki dunajsk list toži o tej priliki, kako so nekteri matadori puhlovérstva večkrat napadali naj častitljive naprave naše Cerkve, pa se jim nobeden poslanec ni ustavljal, in pravi, da je to žalostno znamenje, ako mora na take sovražne napade, kazitve in obrekovanja ministerstvo odgovarjati, in ne da bi katoliški poslanci sami take prederznosti zavračevali. V čisto cerkvenih rečeh dati se vladi braniti, ali ni to tolikanj preklicovano jožefovstvo? vpraša uni list. Ta moža, eden duhoven in eden neduhoven, ne bota molčala, pravi spis dalje, kadar se bo zoper Cerkev lagalo in psovalo; govorila bota, spričevanje dajala svoji veri, brez strahu in serčno bota slihernemu resnico v oči povedala. „Gg. Hasslwanter in Greuter bota možem nihilistiške (nobene) cerkve povedala, kaj je konkordat, kaj episkopat, kaj skala sv. Petra, kaj so usmiljene sestre, kaj cerkveno pravo; in kaj pa nasproti cerkveno napadanje. Zopercerkvena stran v spodnji zbornici, kolikor vemo, hoče v nastopnih sejah strinjeno napasti samostojnost katoliške Cerkve, kolikor namreč je le-ta s konkordatom zagotovljena. Vlada, ktere dolžnost je, od cesarja dane in poterjene postave ohraniti in jih zoper napadajoče sovražnike braniti, bo v teh nepretresljivih tirolskih poslancih podpore imela, katerih cene ne more prezirati in jih prezirala ne bo, naj se hodnični liberalizem še toliko togoti in dère.“

Iz Rima. 24. u. m. zjutraj so se bili sv. Oče podali v vstav sv. Urbana ali propagando, kjer so obhajali god sv. Fidela Sigmarinškega, pervega mučenika izmed tistih misijonarjev, ki so bili pošiljani, kar je propaganda vstanovljena. Tamkaj so bili kardinali, udje tega vstava, kardinalprefekt obredov, gojenci tega vstava in amerikanskega semeniša, infantinja portugalska, cesarska svetlost nadvojvoda Viktor iz Avstrije. V pričo teh je bilo razglašeno dvojno določilo. Eno je poterdovalo tri čudeže, ki so bili pretresovani v zboru obredov za poblaženje častite Marjete Marije Alakoške (Alacoque), goreče pospeševavke v pobožnosti presv. Jezusovega Serca. Drugo veléva: „Tuto procedi posse ad canonisationem Beatae Mariae Franciscæ a Vulneribus Domini Nostri Jesu Christi,“ — da se sme prestopiti k posvečevanju imenovane prijateljice Božje. Po tem branji so imeli sv. Oče ogovor, ki je pričujoče silno ginil. Govorili so od gorečnosti, s katero je častitljiva Marjeta Alakok pospeševala pobožnost do presv. Jezusovega serca, ki je zdaj tolikanj razširjena, govorili od vneme s kakoršno so svetniki razširjali sv. vero in častitljivost katoliške Cerkve; potem so rekli, da so prisiljeni z britkostjo opomniti tistih, ki to Cerkev preganjajo. Pristavili so, da morajo govoriti, ker nočejo kakor papež ineti na vesti pečenja in bolečine: Vae mihi, quia tacui! (Gorje mi, ker sem molčal!) Djali so tedaj, da neka vélika moč (menili so Rusijo), na svoj mlin si obračaje rovarstvo enega déla v svojem cesarstvu, je naj silniši vojsko zagnala zoper kaloliško vero. Ne samo, da je presekala vernikom vso pravico občevati s svetim Sedežem; da katoliške duhovne v ječe meče ali pa revno pregnanstvo odpravlja; temuč celo škofom njih pravice jemlje. Pristavili so, da vlada te moči zmiraj, po načelu, kaže naj veči sovražljivost zoper katoliško Cerkev, kakor da bi jo hotla zatreti v svojih državah. Rekli so, da si ne morejo kej in morajo glas povzdigniti zoper tolike nasilstva, in priporočili so, naj vsi prosijo Boga in svetnike, da bi te nasilstva jenjale. Papež so govorili z močjó in z britkostjo v duši ter v nar veči bolečini zoper krivice, ki jih dela rusovska vlada v nesrečo ubozih katoliških Poljakov; ali njih besede so bile dostojne in navdihala jih je dolžnost. Tako popisuje rimski dopisnik v „Armonii“ to dogodbo, ktero so drugi časniki naznanaovali ne z manjši ojstrostjo.

Ranji parski kralj Maksimilijan II pravi v svoji oporoki, pisani l. 1861: „Z globočine svoje duše odpustim vsem, ki so me vedoma ali nevedoma žalili. Pa tudi meni naj vsi odpustijo. ... Moja ljubezen do mojega ljudstva bo daljši kakor moje življenje. Za svoje ljudstvo bom delal in molil, dokler bom zmožen delati in moliti.

Iz Škadar-e v Albanii piše 8. u. m. prijatelj Fr. M.: Tukaj se zopet zima pričinja, potem ko je nekaj časa poletna gorkota gospodovala; že dva dni je vsako jutro voda zmerznjena. Predvčerajšnjem je bilo v ravnini za dva čevlja na debelo snéga padlo. — V Turčiji že spet šumi; to spomlad se utegne sprožiti. — Ravno smo zopet zvedili, da sta umorjena v Prizrenu dva kristjana, ki sta si prizadevala, da naj bi se teržni dan prestavil z nedelje na sredo. Razdraženje med kristjani in turki je zmiraj večji; Deus provideat! —

Rovarstvo v Tunisu, ki se je poslednje tedne vnelo, je tehtna dogodba na več strani, posebno pa za Francijo, ki ima v posesti sosednjo Algerijo, kjer vstajajo rodovi Sahare in v novo rovoriljo zoper Francoze. Rovarski vojvoda je Sidi Dželan, arabski glavar, ki je lansko leto imel to čast, da ga je bil cesar Napoleon v Compiègne povabil.

Iz Batavije se naznanja, da sta 14. prosinca t. l. jela dva nova vulkana ogenj bruhati, namreč Merassi in Kloet. Stopljenina ali lava je vse bližnje mesta pokrila kajti dalječ dalječ okrog se je sipal pepel na tla. 350 oseb je našlo žalostno smert. R. P. —

Iz Bolgarskega naznanjujejo dva imenitna moža, ki sta iz razkolništva prestopila v katoliško Cerkev. V Drinopolju je Pahomij, opat greskega samostana, ki šteje 300 mnihov, posebno učen in spreten mož, ki je povsod čistan; v drinopoljski okrajini pa muih Pantalejmon, ki je od mladih nóg pušavnik, skorej 80 let star, vendar pa še čverst. Že 40 let ne je nič mesa. Pred nekaj časom je bil prišel v Drinopolje in vse ljudstvo je vrelo prejet njegov blagoslov, ker vse ga časti kakor svetnika. To je na novo zdrazilo razkolnike, ki so ga bili že poprej pregnali na otok Thasos, in hotli so ga zapreti v neki samostan. Pantalejmon pa je zginil. Ne dolgo potlej se zopet očitno prikaže in razglasi, da je prestopil v katol. Cerkev.

Lesniki, jabelka in lesnika.

Na Dunaju je undan nekdo za 78 novih svojega dolžnika dal rubiti. Večkrat se slišijo pritožbe, kako terdi so zlasti nekteri gospodarji do revežev, ki jim ne morejo hišnine precej plačati, da jim hočejo vse na cesto izmetati itd. Taki naj bi zvestejši molili: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom.“ Pa tudi mnogi osebenkarji so dostikrat nevaležni, jezicni in obrekljivi, torej potrebni, naj bi nekoliko svoje vest izprašali. — Sveti Oče Pij IX so bili rojeni 13. majnika 1792, tedaj 13. dan t. m. rojstni god obhajajo. — Na vertu Meranskih zdravilnic na Tirolskem je bil lastnik postavil dve nesramni podobi, nad kterima se je vsa okolica pohujševala, in pa tudi veliko gostov, in posestnik je bil večkrat opomnjen, da naj svinjarije ljudém spred oči odpravi. Pa vse zastonj. Še stražo je bil gospodar ponoči postavil, da bi se malikinjama sila ne zgodila. Marijnega oznanjenja god pa, ne ponoči, ampak podnevi, pride močen kmetovsk hlapec s kladvom in mirno in pokojno razbije obe postavi. Še tisti dan je prišel žandar pónj; bil pa je po zaslišani spuščen, in zdaj so jeli pravdo. ... Taki korenjak bi bil dober tudi za marsiktero mesto in za mnoge hiše, in njegovo kladvo bi imelo dokaj dela s premalo sramožljivimi podobami: toda opravičen bi mogel k temu biti, da bi žandar pónj ne hodil. — V Neapelnu in po vsih južnih okrajinah laška vlada ljudi zapira in zapira brez konca, da zderževanje zapertih stane državo na milijone! Naše ministerstvo, pravi „Armonia“, zapira toliko ljudi, da dela socializem in jim daje jesti na očitne stroške. Ako se prva poskušnja dobro izide, bomo vsi v luknjo djani in redila nas bo država

veči svobodi v slavo (a maggior gloria della liberta.) — „Blätter aus Tir.“ pripenjajo k neki dogodbi to-le opombico: „Pod prejšnjim ministerstvom na Prusovskim, tako zvane nove dobe, kakor verjetne priče pravijo, je bilo do tega prišlo, da rojeni kristjanje, ki so želeli od vlade kako dobroto, so se velikrat za jude izdali, svesti si, da pod to krinko bodo naj ložej svojo reč dognali. Bismark je temu nevrednemu počenjanju hitro konec storil.“ — Angleška kraljica je razžaljena, da so njeni ministri in angleški velikaši očitnemu sovražniku prestolov in prijatelov potuhnjenih morivcev — Garibaldu — toliko slavo skazovali. — „Opinione“ pravi, da Garibaldi je šel iz Anglije z vbodeno mislijo; vojsko Francii! — „Patriota Cattolico“ pripoveduje, da mu je bil nedeljski list pod pečat djan, ker je našteval škofe in duhovne, ki so v italiskem kraljestvu zapravljeni, pregnani in vječeni. Pristavlja pa, da to zapečatenje je nekoliko veselo znamenje, ker kaže, da se je vlada začela svojega djanja sramovati, ter noče, da bi se razglasila. Sramovati se hudega, to je prva stopinja h kesanju. — Marsal Narvaez je 8. u. m. v madridskem starašinstvu prerokoval, da póka neko rovarstvo na Španjolskem; ravno to je oznanoval poslanec Aparici y Guissaro v poslanski zbornici. Novo ministerstvo, da bi zakletev panalo, plačuje 14 tisoč realov na mesec nagajivcu, časniku Reino, ki se je na evenk lepe rude zdajci spreobrnil (Arm.) — Viteški cesar Maksimilijan I. je neki rekel pred odhodom v Mehiko: „Pokazati hočem svetu, da katolicanstvo je prava podlaga vstavne vlade. Slava! — V Londonu se je zbral odbor, ki zbira denar za Garibalda; v prvi seji so imeli 2.000 liber sterlingov. Zelé mu napraviti 50.000 liber (1.250.000 frankov). Bo mar nesamoprudni vitezovič z njimi kupil Benedke, ali Rim? — O garibaldocijudigupompomstvu so bili Angleži pozabili, da 23. aprila bode tristoletnica Shakspeare-ovega (Šekspira, angl. pisatelja) rojstva, ki se je imela obhajati z velicimi, že davne napovedanimi slovesnostmi. Šalobrivski list Tunjim je torej to-le zabavljico zasolil: Šekspirov duh se je prikazal Garibaldu in se mu je zagrozil: „Spravi se mi od tod! ti delaš, da mene pozabijo.“ Potem ga je se z naslednjo piščo vstrelil: „Kdo bo čez tri sto let na tebe mislil?“ Basnovitez je razumel, in jutri odrine na Kozji otok. Srečen pot! Obljubim vam, da ne potečem za njim in o njem ne bom več govoril.

CVETLIČNIK ZA ŠMARNICE.

Iz zapisnika Marije Device na Dobrovi 1855. — „24. vel. serpana so nam z opravljeno zahvalo vred povedali, da je bila mala Marička Krizaj, iz Polhogrejske duhovnije, prav hudo bolna; ko so jo pa k Marii Devici na Dobrovo obljubili, je bila precej ozdravljena. —

Na Žalostni gori 1743, 13. roznika. — Marija Zamrakovka iz Senpeterske fare je prišla na Božjo pot in pravila, da njenega otroka so že pol ure imeli za mertvega, ker ni bilo nič znamenja čutiti, da bi še živel. Ona pa ga je kvisko vzdignila, z velikim zaupanjem žalostno Mater Božjo na pomoč poklicala in se z mašo na Žalostno goro obljubila; in otrok je nato zopet oživel.

Iz Dobropolja, 6. maja 1864. Hvaljen bodi Jezus Kristus! Visoko častiti gospod duhovni oče! Nikar naj mi ne zamerijo, kir se tako daleč prederzujem, da jih z malim pisemcem nadležujem. Lepo jih prosim, naj bodo tako dobri, da bi priloženi pesmici v naši ljubi Danici malo prostorčka odločili. Res, delce je še prav slabo, zakaj sej tudi jez sim še le trinajst let stara. Kir bi pa tudi jez rada Mariji v čast dala darček za letošnje Šmarnice, sim tole malo pesmico si izmislila. Prosim, naj jo popravijo in olikajo. Naj mi odpustijo, če sim jih s tem kaj razžalila. Ponizno jim v duhu reko kušnem.

Mariji majnikovi.

O Marija, o Marija.
Dvica čista, lepa vsa!
Čas prelepi se razvija,
Čas cvetočega majnika.

Venček zali se ti spleta,
Venček šmarnic lepo bel';
Tud sercé naj se rascveta
V roz'cah čednost, dobrih del.

Tebe hočmo zdaj slaviti
Prav ponižno iz sercé;
Sina tvojega moliti,
Ki se v živéž dušam dá.

Vjóllice in vse cvetlice
Naj Marii v čast cvetó.
In otrók vsih ročice
Naj se k Nji povzdigajo!

Zdihljejev cvetlice nove,
Tud spokorne dela vse
Naj zbrisujejo dolgove,
Da se duše ne zgubé.

Smo otroci mi ubogi,
O Marija, pros' za nas
V sili vsaki in nadlogi,
Naj bolj pa na zadnji čas!
Marjančka Sternadova, učenka.

Prederzni strelec.

Koroška iz Belskega jarka.

I.

V jarku, kjer se Bela vije,
Kip Marije
V blagor občini
Tik ceste prav stoji,
In večkrat ljudstvo tje hiti
K nebeški ljubi Materi
Iskat v svoji sili
Nje pripomoček mili.

Dežja sito kdar slapovje
Sploh skalovje
Po njivah, čez vasi
Saboj navdol vali,
Kar ljudstvo vale tje hiti
K nebeški ljubi Materi
Iskat v svoji sili
Nje pripomoček mili.

In kdar v hipu vodna leha
Dreti neha.
Ter po okolici
Se krotko pozgubi.
In vale ljudstvo tje hiti
K nebeški ljubi Materi
Zahvalit se po sili
Za pripomoček mili.

In če ogenj v divji moči
Se raztoči
Kot svobodno morje
Čez tužne vasnice,
Kar v duhu ljudstvo tje hiti
K nebeški ljubi Materi
Iskat v svoji sili
Nje pripomoček mili.

Vale, kot večerna zarja,
Svit požarja
Zginuje in mini,
In ogenj se vkroti,
Pa vale ljudstvo tje hiti
K nebeški ljubi Materi
Zahvalit se po sili,
Za pripomoček mili.

II.

Kip blaženi ta
Na sredi polja
Pri cesti stoji,
Kjer vse ga časti.

Mem njega jo maha, ne vé se od kod,
Mladič poln posvetnega duha,
Kar dahne v serce mu zlod,
Da 'zblodi, kar v njemu se kuha.
Prederzno pogleda na kip.
Ter reče pregrešno ta hip:

„Ti Mati Boga!
„Si živa? kdo zna?”

„Al tebe, kraljica, poprašati smem,
„Če vidila danes si iti
„Ko rožico cvitasto deklico mem,
„K' je vredna enaka ti biti;
„Je bila li sama, al šel je kdo z njo
„Z deklico letó?”

Kip blaženi ta
Na sredi polja
Pri cesti stoji,
Kjer vse ga časti.

Se vé, da ni slišal, kar sprožil strašno.
Ni videl mem deklice iti;
Obernjeno Matere Božje okó
Ne more kam drugoma biti,
Kot samo na Jezusčka,
Ki ga v naročji ima.

Ki Bog in Gospod
Kraljuje povsod.

Pa zdi se le vender, da njeno okó
Pogleda na sineka milo,
Kot da bi tarnalo čez djanje letó
In pa ga ponižno prosilo:
„Odpusti mu Sin! kaj zdaj dela, ne ve
„To temno sercé.“

Kip blaženi ta
Na sredi polja
Pri cesti stoji,
Kjer vse ga časti.

Obernjene v njega ima svoje oči
Prederzni mladeneč, in reče:
„Kaj al si, potuhnjenska, mutasta ti.
„Da ti beseda ne teče?
„Bom zvedel brez tebe, kje deklica je.
„Al vender, da tudi se spomniš na me
„In s taboj tvoj sin.
„Ti dam ta spomin:

„Na!“ — Pušo nameri, zatisne okó.
Jek strela po jarku zaveka —
In krogla predere — Marijano telo. —
Pa strelca neznanu pripeka. —
Ves plašen, obupen jo dirja domú.
Se skriti — Bogu! —

Kip blaženi ta
Na sredi polja
Pri cesti stoji,
Kjer vse ga časti.

Od njega meščenje za strelcem hiti.
Nesrečnež ne more uiti,
Od straha in groze mu glava gori,
Po žilah vre ogenj serditi,
Le bolj mu oči otemné,
Počasi bolj bije sercé,

On pa besedi:
„Pravičen si ti.

„Bog moj nebeški! Vsmili se me!
„Odpusi mi, Mati češena!
„In milostno prosí za me,
„Da ne bo dušica zgubljená!“
Le enkrat še zdihne — in zvon zazvoni.
Pa strelca — več ni. Jožjankov *)

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Predaselska duhovnija je podeljena gosp. Jož. Kerčon-u, duh. pom. in katehetu v uršulinskih šolah v Loki. Šenthelenska lokalija je podeljena gosp. Jak. Raspotniku, duh. pom. v Predastlu, ker se je ondotni gosp. fajm. Jan. Toman radovoljno odpovedal. Gosp. Mart. Korošic, duh. pom. v Gorjah, gre za administratorja na Kopanj. — Prestavljeni so gg.: Peter Krištofič z Brezovice v Gorje; — Jan. Debelak s Kerke v Šentvid p. Z.; — Stanisl. Šranec s Šentvida na Brezovico; — Ign. Mali iz Šmarije v Polje (g. dr. Rogač ostane na Kerki); — dr. Fr. Mance, iz senjke škofije, pride začasno v Vinico.

Dobrotni darovi.

Za misijon gosp. Pirca. Neimenovan 5 gld. in 1 petico st. d. v srebru. — Neimenovana dobra roka 100 gld. (Dosedanje zbirke 154 gld. 23 kr. smo te dni poslali gosp. Plutu na Dunaj. Ravno tako smo oddali tudi Severin. družbi 27 gld. zbirka za sv. Detinstvo. Vr.)

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. M—geru v M.: Denar za „Ab. Sol. hvaležno prejeli. — G. L.: Za mis. prejeli. — G. V.: Hvala! — G. U. na D.: Odgovorili po g. M. — Gg. S. v R. in R. v D.: Prepozno dobili. —

*) Najde se omenjena poezija nemško natisnjena v pokojni Karniolii leta 1830, šte. 33. Povemo pa le toliko, da sta Filipi in pa zgorej zapisani ista oseba. Pis.